

Símbols litúrgics: l'Eucaristia

La celebració litúrgica inclou signes i símbols que es refereixen a la creació (llum, aigua, foc), a la vida humana (rentar, ungir, partir el pa) i a la història de la salvació (els ritus de Pasqua). Inserits en el món de la fe i assumits per la força de l'Esperit Sant, aquests elements còsmics, aquests ritus humans, aquests gestos del record de Déu esdevenen portadors de l'acció salvadora i santificadora de Crist (*Catecisme de l'Església Catòlica* 1189).

El llenguatge simbòlic

La vida humana està plena de signes i símbols que serveixen per expressar-nos i per comunicar-nos; els éssers humans tenim tota una riquesa simbòlica que serveix per expressar emocions, sentiments, creences... i que van més enllà del llenguatge

estrictament racional i conceptual. Les grans experiències humanes, les més internes de la persona, només es poden expressar a través del llenguatge simbòlic. En la vida quotidiana hi ha molts símbols i gestos que reforcen les paraules:

un somriure, unes llàgrimes, una encaixada, un bes, una abraçada, un regal, un àpat compartit...

Fins i tot les mateixes paraules de vegades adquireixen un significat nou, per exemple en el llenguatge poètic. Són gestos, objectes, accions,

que evocuen, recorden, revelen una altra cosa més profunda d'allò que són en ells mateixos: són signes exteriors que expressen un sentiment o una vivència interior, que queden transformats pel nou significat que se'ls dona.

Els símbols en la litúrgia

El llenguatge religiós (de totes les religions, però ara concretem en la fe cristiana) és també ple d'elements simbòlics que serveixen per expressar i viure la relació de la humanitat amb Déu, per entrar en el món del sagrat, signes visibles per expressar l'invisible. Poden ser simples signes (una creu, una imatge, objectes sagrats...) o elements de la natura que prenen un significat nou (llum, aigua,

foc, vent, un paisatge...) o gestos o accions (postures del cos, tocar, mirar...), o ritus que se celebren en

Per a la reflexió personal o en grup

1. ¿Som conscients de la riquesa simbòlica del llenguatge humà? Comenteu alguns dels símbols que utilitzem habitualment en la nostra vida quotidiana.

2. El fet que el llenguatge religiós estigui ple de símbols, ¿és un avantatge o un inconvenient? ¿Com ho podríem fer perquè fos més entenedor?

3. Rellegiu i comenteu els textos de la institució de l'Eucaristia, subrat-

lant-ne tot el seu ric simbolisme: Mateu 26,26-30; Marc 14,22-26; Lluc 22,15-20; 1 Corintis 11,23-25.

4. En el moment de la crucifixió de Jesús, diu l'evangeli que «a l'instant en va sortir sang i aigua» (Joan 19,31-37). Se'ns està dient, doncs, que de Jesús crucificat en brollen els sacraments. ¿A quins sacraments fa referència? Repasseu els set sacraments de l'Església i busqueu els elements simbòlics (signes, gestos) que hi apareixen.

comunitat (àpats, sacrificis, oracions, pelegrinatges...). A la Bíblia apareixen molts símbols, i Jesús va utilitzar signes i gestos per acompanyar les seves paraules que portaven la salvació i anunciaven l'arribada del Regne de Déu. La màxima expressió d'aquest simbolisme són els sacraments, aquests ritus simbòlics que utilitza la comunitat per relacionar-se amb

Déu, per entrar en l'àmbit del sagrat, per expressar la pròpia fe. Amb la particularitat que els sacraments no són només símbols humans sinó que són també, per dir-ho d'alguna manera, símbols de Déu: a través d'ells Déu es fa present, ens comuniquen la seva gràcia, ens fan participar de la vida divina, ens uneixen a Jesús mort i ressuscitat.

Els símbols en l'Eucaristia

En tots els sacraments i celebracions litúrgiques hi ha paraules, gestos i elements simbòlics. Ens centrem aquí només en l'Eucaristia, on trobem símbols de diversos tipus:

Paraula i paraules

Evidentment en la litúrgia hi ha paraules, moltes paraules, per expressar allò que celebrem. Hi ha paraules que diu el prevere que presideix la celebració, i paraules que les diu tota l'assemblea, paraules per explicar, i paraules per pregar (demandar, agrair, lloar, oferir...); paraules per escoltar, i paraules per expressar amb convicció; paraules dites, i paraules cantades... Moltes paraules (potser

massa!...) i que cal combinar també amb els expressius espais de silenci. Entre totes les paraules de l'Eucaristia cal destacar-ne dues:

◆ la Paraula de Déu

Les lectures bíbliques que constitueixen la primera part de la missa, anomenada precisament Litúrgia de la Paraula. No es una paraula qualsevol, perquè Déu ens parla a través d'ella. Sobretot destaquem la lectura de l'Evangelí, que ens diu les paraules i obres de Jesús.

◆ les paraules de la consagració

El centre de la Litúrgia eucarística és el moment en què el prevere que presideix la celebració recorda les paraules de Jesús quan instituí l'Eucaristia, i demana a Déu que envii l'Esperit Sant perquè el pa i el vi esdevinguin per a nosaltres Cos i Sang de Jesús.

Gestos i accions

Tot el que fem amb el cos expressa el que celebrem i ajuda a viure-ho. Diguem-ne només alguns: el fet de caminar vers el lloc central de la celebració (la processó inicial dels ministres, la processó de les ofrenes, el moment d'anar a rebre la comunió); el senyal de la creu que ens fem en diversos moments (sobretot al principi i al final); les postures del cos (drets, asseguts, fins i tot agenollats); els gestos dels braços i de les mans, tant del celebrant com dels fidels (estesos per pregar, imposició de mans, el gest de pau...).

Objectes i elements

Tot el que fem servir té un simbolisme i ajuda a expressar allò que celebrem: els objectes de culte, la creu que ens presideix (i si hi ha altres imatges), les flors i els ciris, els ornaments (vestidures dels ministres, estovalles de l'altar, algun drap cobrint l'ambó de la Paraula...), els colors (segons la festa o el temps litúrgic), els llibres litúrgics (que tenen també un valor simbòlic)... En algunes misses es fa servir l'aigua (l'aspersió inicial durant el temps de Pasqua que ens recorda el baptisme, en alguna ocasió en què es fa una benedicció), la llum (el ciri pasqual durant el temps de Pasqua, o quan hi ha baptismes, o en les exèquies d'un difunt)...

Però en la celebració de l'Eucaristia cal destacar **el pa i el vi**. Aquests són dos elements bàsics per a l'alimentació humana, i formen part de l'imaginari agrícola mediterrani, que va ser el de Jesús i és també el nostre. El pa simbolitza l'aliment necessari per viure, i el vi també és símbol d'alegria i vitalitat. Sabem també que menjar i beure tenen un significat simbòlic a nivell antropològic, perquè expressen la comunió entre els que comparteixen la taula. Doncs Jesús va utilitzar aquests dos elements simbòlics en l'Últim Sopar amb els deixebles, acompanyats de paraules i gestos, que esdevindran el ritu central de la comunitat dels seus seguidors. El pa i el vi esdevenen així el Cos i la Sang de Jesús, memorial de la seva entrega per nosaltres, presència real del Senyor enmig nostre, aliment per a la nostra vida cristiana (en el present i en el camí vers el futur), celebrats en el context d'un àpat festiu en comunió amb els germans, i amb un significat especial quan es fa en diumenge (el dia del Senyor).